

DATUM
2016-04-04
ERT DATUM
2015-11-26

DIARIENR
2016/61-4
ER BETECKNING
Ku2015/02515/KL

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Ny museipolitik – Museiutredningens betänkande (SOU 2015:89)

Statskontoret har valt att fokusera sina synpunkter på följande frågor:

- Utredarens förslag om att införa en museilag med syfte att bl.a. slå fast de allmänna museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner, deras ändamål att bidra till det demokratiska samhällets utveckling, krav på allsidighet, öppenhet och kvalitet samt att verksamheten ska nå en bred publik runt om i Sverige.
- Inrättandet av en ny myndighet för museer och utställningar med uppgift att följa upp lagen och fördela vissa bidrag till museisektorn. Bland övriga uppgifter kan nämnas ansvar för den officiella museistatistiken och viss omvärldsbevakning. Den nya myndigheten ska finansieras genom att medel överförs från Riksutställningar, som föreslås avvecklas.
- Skapandet av ett kvalitetsdrivande system för museiverksamheten. För detta ändamål föreslås organiserandet av en professionsbaserad kollegial granskning. En av den föreslagna nya museimyndighetens huvuduppgifter föreslås vara att ansvara för att organisera sådana granskningar.
- Fördelning av ett nytt statsbidrag för samverkansprojekt.
- Institutionernas stödfunktioner.
- Konsekvensanalyser.

En ny museilag

De statliga museerna styrs redan idag av kulturpolitiska mål som de, liksom andra kulturinstitutioner och myndigheter på området, har att förhålla sig till. Införandet av en lag kan enligt Statskontoret leda till en oklarhet om hur denna förhåller sig till de kulturpolitiska målen. Det är också enligt Statskontoret tveksamt om ett visst kulturpolitiskt område bör regleras i lag när andra områden inte är lagreglerade. Införandet av en lag kan också ifrågasättas utifrån att den inte innefattar några sanktionsmöjligheter. Någon myndighet för tillsyn av verksamheten finns inte heller. Utifrån detta ifrågasätter Statskontoret lagens verkningsgrad och avstyrker förslaget.

Inrättandet av en ny myndighet för museifrågor

Regeringen har pekat på behovet av en översyn av myndighets- och institutionsstrukturen på kulturområdet. Detta bl.a. för att ytterligare förbättra förutsättningarna för strategisk styrning. Enligt Statskontoret innebär utredarens förslag inte några förbättringar i detta avseende. Ytterligare en myndighet föreslås inrättas på kulturområdet och uppgifter som idag handhas av en myndighet föreslås fördelas på flera myndigheter.

Statskontoret anser vidare att utredaren borde ha analyserat möjliga alternativ till inrättandet av en ny myndighet på museiområdet, exempelvis genom att ge Kulturrådet, Riksantikvarieämbetet, Myndigheten för Kulturanalys och/eller Riksutställningar ett vidgat uppdrag.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker Statskontoret förslaget.

Ett nytt statsbidrag för samverkansprojekt

Riksantikvarieämbetet och Kulturrådet har stor erfarenhet av att fördela statsbidrag på kulturområdet. I stället för att bygga upp en resurskrävande förvaltning för fördelning av det i sammanhanget relativt begränsade statsbidrag för samverkansprojekt som föreslås, bör en sådan uppgift enligt Statskontoret åläggas någon av dessa myndigheter.

Ansvar för museistatistiken

En uppgift som föreslås åläggas den nya museimyndigheten är ett ansvar för museistatistiken. Det innebär att statistikansvaret på kulturområdet delas upp mellan den föreslagna myndigheten och Myndigheten för kulturanalys. En sådan lösning är enligt Statskontoret tveksam av flera anledningar. Det leder till att statistikansvar och kompetens på kulturområdet splittras upp, vilket knappast leder till en ökad tydlighet vad gäller strukturerna på området. Det innebär också att förutsättningarna för Myndigheten för kulturanalys att genomföra samlade utvärderingar och analyser av kulturpolitiken försämras. Statskontoret avstyrker därför förslaget.

Kvalitetssäkring genom kollegial granskning

Statskontoret ställer sig tveksam till det system för kvalitetssäkring som föreslås skapas genom en kollegial granskning av museiverksamheten. Enligt Statskontoret borde utredarens förslag utgå från en mer utförlig problembeskrivning som visar på att ett sådant system behövs inom just museiområdet. Det kan också ifrågasättas om museerna, med tanke på avsevärda skillnader beträffande verksamhetens karaktär och innehåll samt museernas storlek, lämpar sig för denna typ av granskning. Statskontoret

anser att Myndigheten för kulturanalys, i det fall en kollegial granskning införs, bör ansvara för att organisera verksamheten.

Effektivisering av institutionernas stödfunktioner

I utredningens direktiv pekas på behovet av en effektiv resursanvändning på kulturområdet, inte minst vad gäller myndigheternas och institutionernas stödfunktioner. Enligt Statskontoret har utredaren inte tillfredsställande behandlat denna fråga.

Analyser av förslagets konsekvenser

Enligt Statskontoret saknas en konsekvensanalys av förslaget att avveckla Riksställningar. Detta ur såväl ett ekonomiskt perspektiv som vilka konsekvenser det får för verksamheten. Vidare har utredaren enligt Statskontoret inte på ett tillfredsställande sätt redovisat vilka motiv som en avveckling av myndigheten grundar sig på. Statskontoret konstaterar också att utredaren inte har belyst de regionalpolitiska konsekvenserna av en avveckling av Riksställningar. Statskontorets erfarenhet när det gäller avveckling av myndigheter är vidare att det finns en risk för att kostnaderna underskattas.

Enligt Statskontoret riskerar flera av utredarens förslag att bli kostnadsdrivande. Förutom bildandet av en ny myndighet gäller det en överföring av, och uppbyggandet av, en ny organisation för statistikansvar för museiverksamheten, en förvaltning för fördelning av statsbidrag samt en organisation för kollegial granskning av museiverksamheten. Flera av dessa uppgifter skulle enligt Statskontoret med fördel kunna åläggas befintliga myndigheter på kulturområdet.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och avdelningsdirektör Gunnar Gustafsson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Gunnar Gustafsson